

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

272

Vragen van het lid **Eppink** (JA21) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de dood van Mahsa Amini in Iran* (ingezonden 23 september 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 11 oktober 2022).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de brute moord op de Iraanse vrouw Mahsa Amini die vorige week opgepakt werd omdat ze zich niet hield aan de Iraanse regels omtrent hoofdbedekking?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Veroordeelt u de moord op Mahsa Amini en steunt Nederland de protesten in Iran?

Antwoord 2

Nederland heeft ernstige zorgen over het geweld dat de autoriteiten gebruiken tegen demonstranten. Nederland heeft het geweld van de Iraanse veiligheidsdiensten bij de (pogingen tot) beëindiging van de vreedzame protesten sterk veroordeeld en Iran – zowel in bilateraal als in multilateraal verband – meermaals opgeroepen om het recht op vreedzaam protest te respecteren. Burgers hebben immers het recht om te demonstreren voor vrouwenrechten en andere mensenrechten. Nederland heeft bij herhaling grote bezorgdheid uitgesproken richting de Iraanse autoriteiten over de huidige situatie in Iran. Zo heb ik de Iraanse autoriteiten opgeroepen om een gedegen en onpartijdig onderzoek in te stellen naar de dood van Mahsa Amini. Deze boodschap heb ik gedeeld in gesprek met de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken tijdens de AVVN in New York en sindsdien ook publiekelijk herhaald. Diezelfde boodschap is tevens in heldere bewoordingen kenbaar gemaakt in gesprekken op hoog-ambtelijk niveau met de Iraanse Ambassadeur in Den Haag als ook door de Nederlandse Ambassadeur in Iran in zijn gesprekken met de Iraanse autoriteiten aldaar. Ook heeft Nederland

¹ NOS, 17 september 2022, «Iraanse vrouw sterft na arrestatie door religieuze politie» (<https://nos.nl/artikel/2444907-iraanse-vrouw-sterft-na-arrestatie-door-religieuze-politie>).

hiervoor gepleit in multilateraal verband, waaronder in de VN-Mensenrechtenraad.

De uitkomsten van een eerste Iraanse onderzoek zijn afgelopen vrijdag gepubliceerd, waarin geconcludeerd werd dat Mahsa Amini zou zijn overleden aan onderliggende medische klachten. Haar familie heeft aangegeven dat de uitkomsten van dat onderzoek niet aansluiten bij de zichtbare verwondingen op het lichaam van Mahsa Amini. Dit roept kritische vragen op over de onpartijdigheid van het uitgevoerde onderzoek. Nederland blijft de Iraanse autoriteiten dan ook onverminderd oproepen tot een gedegen en onpartijdig onderzoek naar de dood van Mahsa Amini. Conform motie van het lid Kuzu c.s. (Kenmerk 21 501–20 nr. 1833, aangenomen op 6 oktober 2022) zal ik dit pleidooi tevens nogmaals herhalen bij de aanstaande Raad Buitenlandse Zaken van 17 oktober 2022.

Vraag 3

Wat doet Nederland al om het Iraanse regime te stoppen en om Iraanse vrouwen te beschermen?

Antwoord 3

Nederland spreekt zich uit over de zorgwekkende mensenrechtensituatie in Iran, zowel in bilaterale contacten als in multilaterale fora. Daarbij heeft Nederland steeds expliciet benadrukt dat vrouwenrechten mensenrechten zijn en gerespecteerd moeten worden, net als het recht op vreedzaam protest. Ik sprak hier zelf over met de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken. Iran is daarnaast onderwerp van discussie geweest in de Mensenrechtenraad, waarbij een breed gesteunde verklaring is uitgebracht. Nederland heeft zich daarnaast ook in een nationale verklaring in de Mensenrechtenraad uitgesproken.

Vraag 4

Bent u bereid in contact te treden met de ambassadeur van de Islamitische Republiek Iran te 's-Gravenhage over de moord op Mahsa Amini? Zo ja, wat zou u hem zeggen?

Antwoord 4

Zie ook antwoord op vraag 2. Ik heb de Iraanse autoriteiten opgeroepen om een gedegen en onpartijdig onderzoek in te stellen naar de dood van Mahsa Amini. Deze boodschap heb ik gedeeld in gesprek met de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken tijdens de AVVN in New York en sindsdien ook publiekelijk herhaald. Diezelfde boodschap is tevens in heldere bewoordingen kenbaar gemaakt in gesprekken op hoog-ambtelijk niveau met de Iraanse Ambassadeur in Den Haag als ook door de Nederlandse Ambassadeur in Iran in zijn gesprekken met de Iraanse autoriteiten aldaar.

Vraag 5

Bent u bereid in contact te treden met de ambassadeur van de Islamitische Republiek Iran te 's-Gravenhage over het tolereren van het recht op protesteren in Iran?

Antwoord 5

Ja. Nederland heeft reeds bij de Iraanse ambassadeur in Den Haag er op aangedrongen het recht op vreedzaam protest te respecteren. Daarnaast heb ik zelf ook direct bij de Iraanse Minister van Buitenlandse Zaken aangedrongen op het belang van het recht op vreedzaam protest.

Vraag 6

Bent u bereid de Nederlandse ambassadeur in Teheran – als diplomatiek signaal en ter afkeuring – terug te trekken uit Iran?

Antwoord 6

Nederland hecht er belang aan om diplomatieke kanalen open te houden om de dialoog over uiteenlopende zaken, inclusief deze kwestie, te kunnen voortzetten.

Vraag 7

Hoeveel Nederlandse bedrijven handelen met Iran?

Antwoord 7

Nederland heeft geen cijfers over het aantal Nederlandse bedrijven dat handelt met Iran.

Vraag 8

Adviseert u Nederlandse bedrijven om te stoppen met handel te drijven met Iran?

Antwoord 8

Het is aan bedrijven zelf om een dergelijke beslissing te maken.

Vraag 9

Is het voor Nederlanders – met in het bijzonder vrouwen – nog wel veilig om naar Iran te reizen?

Antwoord 9

Naar aanleiding van de protesten is het reisadvies voor Iran op 23 september en vervolgens op 5 oktober en 7 oktober 2022 aangescherpt. Nederland raadt alle reizen naar Iran af en adviseert Nederlanders die nog in Iran verblijven het land te verlaten als dit op een veilige manier kan. Bovendien wordt geadviseerd om weg te blijven van demonstraties. In het reisadvies wordt daarnaast ook specifiek aandacht besteed aan de kledingvoorschriften in Iran en de risico's die vrouwen lopen wanneer zij zich hier niet aan houden.

Vraag 10

Wat doet Nederland binnen internationale organisaties om Iran tot de orde te roepen?

Antwoord 10

Nederland heeft op 26 september 2022 de mensenrechtensituatie in Iran aan de orde gesteld in de VN Mensenrechtenraad. Daarbij heeft Nederland onder meer opgeroepen tot gedegen en onpartijdig onderzoek naar oneigenlijk gebruik van (dodelijk) geweld door de Iraanse autoriteiten, waaronder ook specifiek in het geval van de dood van Mahsa Amini. Ook heeft Nederland herhaaldelijk benadrukt dat vrouwenrechten mensenrechten zijn en gerespecteerd moeten worden, net als het recht op vreedzaam protest. Nederland steunde ook een gezamenlijke verklaring hierover, die op 30 september 2022 in de VN Mensenrechtenraad is uitgesproken.

Vraag 11

Wat kan Nederland nog meer doen volgens u?

Antwoord 11

Op de Raad Buitenlandse Zaken van de Europese Unie van 17 oktober 2022 zullen de ministers over de situatie in Iran spreken en zoals verwoord in de EU verklaring over Iran van 25 september 2022 worden daarbij alle opties in beraad gehouden. Nederland zal hier een actieve bijdrage aan leveren. Nederland zet zich voorts in voor het instellen van EU-Mensenrechtensancties – ook conform motie van de leden Sjoerdsma en Agnes Mulder (Kenmerk 21 501–20 nr. 1826, aangenomen op 6 oktober 2022). Nederland zal daarnaast – conform motie van het lid Kuzu c.s. (Kenmerk 21 501–20 nr. 1834, aangenomen op 6 oktober 2022) – pleiten voor een gezamenlijke EU-verklaring om mensenrechtenschendingen van de Iraanse autoriteiten te veroordelen.

Vraag 12

Krijgt Iran directe giften, subsidies of leningen van Nederland? Zo ja, hoeveel en wanneer?

Antwoord 12

Iran krijgt geen directe giften, subsidies of leningen van Nederland. Wel mogen mensen uit Iran deelnemen aan sommige trainingen van het Shiraka-programma en het MENA Scholarship Programme.

Vraag 13

Krijgt Iran via internationale organisaties waar Nederland bij aangesloten is giften, subsidies of leningen? Zo ja, hoeveel en wanneer?

Antwoord 13

Nederland steunt VN-programma's gericht op opvang van vluchtelingen in de regio, waaronder ook opvang van Afghaanse vluchtelingen in Iran.

Vraag 14

Is de nucleaire deal nog steeds actueel of zou het Westen beter over kunnen gaan tot economische sancties?

Antwoord 14

Nederland ziet het nucleaire akkoord (JCPOA) nog altijd als het meest effectieve middel in het voorkomen van de ontwikkeling van een kernwapen door Iran en verdere proliferatie in de regio. Dat is van essentieel belang voor de Nederlandse, Europese en regionale veiligheid. Nederland steunt daarom de inzet van Europese partners, VS en andere partijen om tot een hernieuwd nucleair akkoord met Iran te komen. Dit is in het belang van alle partijen. Het is wel zaak dat er binnen afzienbare tijd een akkoord wordt bereikt. Iran gaat immers door met verrijken en het opdoen van technische kennis.

Vraag 15

Bent u bereid elke vraag afzonderlijk en binnen de gebruikelijke termijn van drie weken te beantwoorden?

Antwoord 15

De vragen zijn afzonderlijk en zo snel mogelijk beantwoord.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Van der Lee (GroenLinks), ingezonden 22 september 2022 (vraagnummer 2022Z17463).